

Sanat Temelli Bir Araştırma Yöntemi: Yaşayan Sorgulama Olarak A/r/tografi*

Nurhayat GÜNEŞ**, Şeniz AKSOY***, Vedat ÖZSOY****

Makale Bilgisi	ÖZET
<i>Geliş Tarihi:</i> 13.05.2020	Bu makale, sanat temelli araştırma yöntemini ve özelinde a/r/tografi yöntemibilimini tanıtmak amacıyla kaleme alınmıştır. A/r/tografi, geleneksel araştırma yöntemlerine arkasını dönmeden kendi ilkeleri içerisinde gelişmeye devam ederek sınırları aşmayı öneren bir yöntemibilimdir. Nicel ve nitel yöntemlerden farklı olarak a/r/tografik araştırmada sabit kurallar dizisini takip ederek yanıtlanacak belirli sorular hazırlayarak gerçeği bulmak yerine, süreç içerisinde anlam yaratmak için sorular geliştirme ve sanat yapmanın sorgulamalar için veri olarak kullanımı gibi ilkelerin oluşturulduğu ve araştırma raporlaştırma formatının da yapılan araştırmanın sanatsal ruhunu zedelemeyecek bir biçimde düzenlendiği görülmektedir. Bunun da sanatçı ve eğitimci olan araştırmacıya önemli bir özgürlük alanı bıraktığı incelenen örnek araştırmalardan anlaşılmaktadır. 2000'li yılların başlarında Kanada, British Columbia Üniversitesinde A/R/T/S Araştırma Grubu tarafından geliştirilen bu yöntemibilim hakkında yurtdışında birçok araştırma ortaya konmuş ancak yurtiçine bakıldığında sınırlı sayıda alanyazın birikimi olduğu görülmüştür. Bu bağlamda doküman incelemesine dayanan nitel bir çalışma olan bu makalenin kuramsal boyutta görsel sanatlar eğitimi alanına katkı yapacağı umulmaktadır.
<i>Kabul Tarihi:</i> 03.01.2021	
<i>Erken Görünüm Tarihi:</i> 08.01.2021	
<i>Basım Tarihi:</i> 31.01.2022	

Anahtar Sözcükler: A/r/tografi, sanat temelli araştırmalar, sanat temelli eğitim araştırmaları, yaşayan sorgulama, görsel sanatlar eğitimi

An Arts-Based Research Method: A/r/tography as a Living Inquiry

Article Information	ABSTRACT
<i>Received:</i> 13.05.2020	This article aims at introducing arts-based research method and a/r/tography methodology in particular. A/r/tography is a methodology that suggests exceeding limits continuing to develop in the framework drawn with its own principles without denying traditional research methods. In a/r/tographic research, unlike quantitative and qualitative methods, we can see that principles such as formulation of questions within the process to create meaning and use of art making as data for inquiries are in place as opposed to proposing questions to be answered by following certain series of fixed rules and the research report format is developed in a way to avoid damage to the artistic spirit of the research carried out. Sample research studies investigated indicate that, such approach allows significant space for the researcher who is both an artist and an educator, to enjoy freedom. Various research studies have been carried out internationally on this methodology developed in the beginning of 2000s, by A/R/T/S Research Group in University of British Columbia, Canada; however, limited field literature can be found in our country. In this context, it is hoped that this article, which is a qualitative study based on document analysis, will contribute to the field of visual arts education on a theoretical level.
<i>Accepted:</i> 03.01.2021	
<i>Online First:</i> 08.01.2021	
<i>Published:</i> 31.01.2022	

Keywords: A/r/tography, arts-based research, arts-based educational research, living inquiry, art education

doi: 10.16986/HUJE.2021066642

Makale Türü (Article Type): Araştırma Makalesi

Kaynakça Gösterimi: Güneş, N., Aksoy, Ş., & Özsoy, V. (2022). Sanat temelli bir araştırma yöntemi: Yaşayan sorgulama olarak A/r/tografi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1), 291-303. doi: 10.16986/HUJE.2021066642

Citation Information: Güneş, N., Aksoy, Ş., & Özsoy, V. (2022). An Arts-Based Research Method: A/r/tography as a Living Inquiry. *Hacettepe University Journal of Education*, 37(1), 291-303. doi: 10.16986/HUJE.2021066642

*Bu makalede 1. yazar tarafından hazırlanan "Sanat Eğitimcisi Yetiştirmede Alternatif Bir Yöntem: Resim Atölye Dersinde A/r/tografi" başlıklı (19.11.2018) doktora tezinden geniş ölçüde faydalanılmıştır. Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu Tarih: 29.03.2017 Sayı: E.47466

** Dr. Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Diyarbakır-TÜRKİYE. e-posta: nurhayat.gunes@dicle.edu.tr (ORCID: 0000-0001-6627-4934)

*** Prof., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Ankara-TÜRKİYE. e-posta: seniz@gazi.edu.tr (ORCID: 0000-0001-5101-2691)

**** Prof. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Sanat ve Tasarım Bölümü, Ankara-TÜRKİYE. e-posta: vozsoy@etu.edu.tr (ORCID: 0000-0003-0483-1445)

1. GİRİŞ

Sanat uygulamaları, araştırma, öğretim ve öğrenme birbiriyle bağlantılı ve devam eden bir süreçtir. Son yıllarda araştırma yöntemleri içerisinde kullanılan sanat temelli araştırma yöntemleri de bu süreci ele alarak sanat uygulamalarının temsili ve bir bilimsel araştırma biçimi olarak kuramsallaştırılması ile ilgilenmektedir.

Birbirini destekleyen disiplinler olarak “bilim, sanat temelli araştırmaya sistematik araştırma üzerine vurgu yaparak yardım ettiği gibi, sanat da beklenmeyene cevap verebilirliği ile bilimde keşfetme sürecini arttırmaktadır” (McNiff, 2008, s. 39). Eisner (2008) bu düşünceleri yineleyerek sanat eserinin, gerçek bilimsel ifadelerde ortaya çıkarılmayan duygular hakkında bir şeyler algılamamızı sağladığını yazmaktadır. Dewey’in (1934) de belirttiği gibi; “bilim anlamı belirtir, sanat onu ifade eder” (s. 8). Benzer şekilde nitel araştırma ve sanat üretimi arasındaki yakınlığa dikkat çeken Watrin’e (1999) göre hem sanatçı hem de araştırmacı, deneyimlerden ya da yaşam dünyasından anlamlar oluşturmada, yorumlamada, tanımlamada ve incelemektedir (aktaran Wilson, 2004, s. 46). Bu bağlamda ne bilim ne de sanat deneyimin dışında var olmamaktadır ve deneyim de bir konu gerektirmektedir. Bu konu ise nitel bir özellik taşımaktadır (Eisner, 1998, s. 27).

Bununla birlikte, nitel araştırmalar gibi sanat yapmanın da anlama ve kavramaya yol açan öznel, nesnel ve sezginin bir birleşimi olduğu; verilerin analizinin de farklı düşünceyi, tümevarımsal akıl yürütmeyi, bağlantı kurmayı ve anlamlar iletmeyi içeren sanatsal bir işleme benzediği görüşündedir (Wilson, 2004, s. 46). Buradan hareketle bu makale, sanatsal uygulamayı merkeze alan, yeni yollara açık bir araştırma yöntembilimi olarak karşımıza çıkan sanat temelli araştırmalar ve onun bir kategorisi sayılan a/r/tografi üzerine doküman incelemesini içeren bir nitel çalışmadır.

2. SANAT TEMELLİ ARAŞTIRMALAR

İlk işaretlerini 1970’li yıllarda eğitim araştırmalarında sanatsal uygulamaların kullanılışıyla göstermiş olan sanat temelli araştırmalar (Art-Based Research), 1990’lı yıllarda da sanat temelli eğitim araştırmaları (Art-Based Educational Research) olarak kuramsallaşmıştır (Sinner, Leggo, Irwin, Gouzouasis & Grauer, 2006). Bir başka tanıma göre sanat temelli araştırmalar, araştırmacılar ve çalışmanın içerisinde yer alan kişiler tarafından anlama ve inceleme deneyiminin bir yolu olarak sanatsal süreçlerin sistematik kullanımınıdır. Bu süreçler, temelde akademik disiplinler içinde yer alan sorgulamalar için de veri olarak kullanılmaktadır (McNiff, 2008, s. 29). Burada dikkat çeken önemli bir husus, çalışmanın içerisinde yer alan kişilerin araştırılacak örnekler olarak değil, ortak araştırmacılar diğer bir deyişle “araştırma ekibinin bir parçası” (Burnaford, Fischer & Hobson, 1996, s. xii) olarak görülmesidir. Ayrıca sanat temelli araştırma uygulamaları disiplinler arası araştırmacılar tarafından, problem ortaya koyma, veri toplama, analiz etme ve yorumlama dahil olmak üzere araştırmanın herhangi bir aşaması veya tüm aşamaları boyunca kullanılan yöntemsel araçlardır (Leavy, 2009, 2017). Sanat temelli araştırmalar, ağırlıklı olarak sanatsal etkinliklerle ilişkili bir amaç için uğraşmakta ve belli insan faaliyetleri ile ilgili görüş açıları geliştirmek anlamına gelmektedir. Ayrıca sanat temelli araştırmalar, sorgulama sürecini ve araştırma metnini zenginleştiren belirli estetik araçlar veya tasarım öğeleri ile formüle edilmiştir (Barone & Eisner, 2006, s. 95). Sanat temelli araştırmalar, şemalar ya da kodlarla veri toplama ve analiz yöntemlerine sahip değildir. Burada araştırmacılar, ifade etmek istediği anlamları görsel, işitsel ve sözel araçları birleştirme yoluyla kendine özgü bir anlatımla ortaya koyabilmektedir. Araştırma raporun içerisinde yer alan fikirleri, sözcükleri ve vurguları şiirsel bir anlatımla sunabilmektedir. Bu anlamda araştırmanın biçimi ve içeriği birbirine hizmet etmektedir. Bu anlayış, sanat temelli eğitim araştırmaları için eğitimle ilgili tipik özelliklerdir ve tüm eğitim araştırma faaliyetleri için bir dereceye kadar veri ve/veya kanıt olarak da kullanılabilir (Barone & Eisner, 2006, s. 95).

Sanat temelli araştırmalar her ne kadar nitel araştırma yönteminin bir uzantısı olarak görünse de bazı açılardan geleneksel araştırma yöntemlerinden ayrılmakta ve kendi düzlemleri içerisinde filizlenen bir yöntembilim olarak düşünülmektedir. Örneğin sanat temelli araştırmalar, önceden belirlenmiş kurallar ve ölçütlere göre yönetilemez ve değerlendirilemez. Bu kurallar ve ölçütler kısmen çalışmanın kendisinin aradığı şeydir (Diamond, 1998, s. 392). Dolayısıyla çalışma yeniden yapılmaya açıktır. Ayrıca sanat temelli araştırmalar, sonucun değil, çalışmanın ortaya çıkardığı sorunun sayısı ve özelliğinin peşindedir (Eisner, 1997, s. 268). Dahası sanat temelli araştırmacılar nitel araştırmacılar tarafından geliştirilen yöntembilimsel kalıpları genişletmeye uğraşmaktadır (Sullivan, 2006, s. 21). Mevcut görüş açılarının genişletilmesi de araştırmanın aydınlatıcı değerini arttırmaktadır (Finley, 2005, s. 685). Örneğin nitel araştırmacılar için veri toplamada en önemli kaynak önceden oluşturulan veri toplama araçlarıdır. Ancak bu araçlar, sanat temelli araştırmacılar için süreç içerisinde birçok önemli durumla karşılaşılabilmesi ve neyin önemli olduğunun önceden öngörülemeyeceği durumlarda yetersiz kalabilmektedir. Ayrıca toplumsal hayatla ilgili bazı özelliklerin veri toplama araçlarındaki formlarla standardize edilmesi de oldukça güçtür. Bu anlamda sanat temelli araştırmalarda araştırmacının veri kaynağında en önemli araç araştırmacının kendisidir. Araştırmacı veri toplamak için formlar kullanabileceği gibi bunların dışına çıkarak kendisinin deneyimleyerek elde ettiklerini de önemli bir veri kaynağı olarak kullanabilmektedir.

Ayrıca geleneksel eğitim araştırmalarında araştırmacıların çoğu, belirli bir araştırma sorusunu cevaplamak için kaynaklar seçerken sanat temelli araştırmacılar belirli bir araştırma sorusunu cevaplamaya çalışabilir veya çalışmayabilir. Bunun yerine, kaynaklar, daha fazla soru üretebilir ve sorgulama sırasında beklenmedik yönler geliştirebilir; bu da genellikle sanat temelli araştırmaların sürecini ve ürününü kaynaklar boyutuna getirir. Örneğin; bir resmin yaratılması, bir araştırma için hem birincil veri kaynağı olarak hizmet edebilir hem de araştırma anlayışlarını paylaşmanın bir aracı haline dönüşebilir (Sinner vd., 2006, s. 1242).

Bununla birlikte, *geçerli* ve *güvenilir* bilgiyi mümkün olabildiğince doğru ve güvenilir olarak bulma amacıyla yapılan geleneksel eğitim araştırmalarının aksine, sanat temelli eğitim araştırmaları kesinlik arayışında değildir. Onun amacı *bakış açılarını geliştirmektir* (Barone & Eisner, 2006, s. 96). Sanat temelli eğitim araştırmaları yaratıcı ve gelişmekte olan dinamik bir sorgulama sürecini içermektedir. Bu nedenle araştırmacılar herhangi bir kontrol listesi, kalıp veya formüle karşı çıkmaktadır (Sinner vd., 2006, s. 1229). Sanat temelli eğitim araştırmalarının biçimsel öğelerine dikkati çeken Barone ve Eisner'e (1997) göre, geleneksel eğitim araştırmaları standartlaştırma eğilimi ile genellikle problem durumu, ilgili terminolojinin tanımları, ilgili alanyazının gözden geçirilmesi, yöntembilim ve amacın tanımlanması, güvenilirliği sağlanmış verilerin analizi ve sunumu, ileriki araştırmalar için öneriler, bulguların tartışılması ve özeti sıralamasını içermektedir. Bunun aksine, sanat temelli araştırmada metin biçimleri standartlaştırılmamaktadır. Tablo 1'de nitel araştırmalar ile sanat temelli araştırmalar arasındaki farklılıklar verilmiştir.

Tablo 1.

Nitel Araştırmalar ile Sanat Temelli Araştırmalar Arasındaki Farklılıklar

Nitel Araştırmalar	Sanat Temelli Araştırmalar
Şemalar ve kodlar kullanılır. Bu yolla veri toplama ve analiz yöntemleri sistematikleşir ve sonuçlar nesnelleştirilir.	Kodlara sahip değildir. Araştırmacıların ifade etmek istediği anlamları görsel, işitsel ve sözel biçimlerin kendine has kullanımı ile birleştirmeyi önermektedir.
Daima geçerlilik sorularıyla ve güvenilirliğinin yüksekliği ile ilgilidir.	Test güvenilirliği ve örneklem yasaları geçerli değildir. Örneğin bir tiyatro oyununun konusuna ilişkin başka yazarların gözlemlerinin ortalaması istenmez. Sadece o oyunun yazarının görüşü istenir. Sanatta geçerlilik kişisel anlayışın ikna ediciliği ile ilgilidir. Yapı geçerliliği ölçüsü yoktur.
Nitel araştırmalar bireyin veya grubun sergilediği davranışlara odaklanır. İnsanların ne yaptıkları, nasıl davrandıkları, ne söyledikleri gibi gözlenebilir ve işlenebilir veriler ile ilgilenir.	Davranıştan çok bireylerin sahip olduğu deneyimlere ve davranışların anlamlarına odaklanır. Gözlemlenemeyen şeylere ulaşmak için çıkarım yapılır veya empati yoluyla ulaşılır.
Tümevarım yaklaşımını benimser ve yalnızca geneli temsil ettikleri ölçüde özellerle ilgilenir. Örneklem seçimi rastlantısal olmalıdır.	Genelleme için karşılaştırılabilir bir mekanizmaya sahip değildir. Ancak genelleme yapılabilir. Geneli özelde belirlemeye çalışır.
Araştırmada; problemin tanımı, literatürün gözden geçirilmesi, örneklemin tanımı, tartışma ve sonuç gibi biçim konusu standardize edilmiştir. Ayrıca yazarların tarafsızlaştırılması için "ben" formu yerine üçüncü tekil şahsı veya birinci çoğul şahsı kullanımı benimsenmiştir. Veri toplamada, veri toplama araçları önemlidir.	Araştırma biçiminin standardizasyonu yoktur. Biçim ve içerik etkileşim içerisinde. Diğer bir deyişle biçim, içeriğin parçası olabilir. Yazarlar ben dilini kullanabilir.
Tarafsızlık esastır. Amaç gerçeği keşfetmektir.	Veri kaynağında en önemli araç araştırmacının kendisidir. Süreç içerisinde gerçekleşen birçok şey, önceden belirlenmiş bir araçta olmayabilir. Önemli olanın ne olduğu önceden bilinemez. Duygu önemli bir rol oynar. Gerçeğin keşfinden ziyade anlam yaratmayla ilgilenir. İnsanların anlamlı bulacağı görüntüleri yaratmayla ilgilidir.

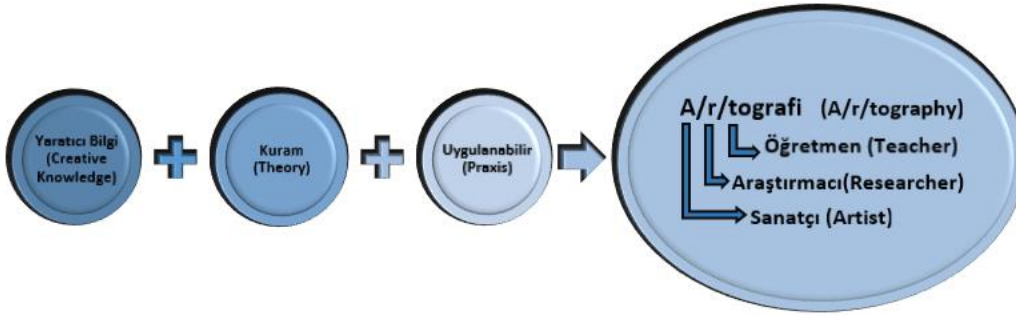
3. A/R/TOGRAFI

A/r/tografi, sanat temelli araştırmaların bir biçimi olarak hem araştırma çalışmaları hem de müfredat projeleri için bir yöntembilimdir (de Cosson, 2003; Irwin, 2003; Springgay, 2003, 2004a, 2004b; Irwin & de Cosson, 2004; Springgay & Irwin, 2004; Springgay, Irwin & Kind, 2005). Bununla birlikte a/r/tografi, araştırma, yaratıcı bir uygulama ve edimsel pedagoji olarak tanımlanabilir (Irwin, 2013a). Diğer bir deyişle sanatçı, araştırmacı ve öğretmen rollerini vurgulayan a/r/tografi, sanat üretimi, araştırma ve eğitimbilimin eşzamanlı uygulamalarını kapsamaktadır. A/r/tografi için sanatsal süreçlerden evrimleşmeye devam eden yerleştirilmiş bir yöntembilimdir demek yanlış olmaz (Sinner vd., 2006, s. 1224). A/r/tografi, özünde sanatçı/araştırmacı/öğretmen olarak kişinin kendi yaşam deneyimleriyle ilgili olmasına karşın eleştirel arkadaş olarak hareket etmek, ortak çağrışım çalışmalarını başkalarına sunmak ve ortak sorgulamalarla ilgilenmek için bir araya geldiği zaman da toplumsaldır (Sinner vd., 2006, s. 1224).

A/r/tografi yöntembilimi, Kanada, British Columbia Üniversitesinde (UBC) A/R/T/S Araştırma Grubunun üyeleri tarafından geliştirilmiştir. Yöntembilime ismini veren kişinin ise araştırma grubunda yer alan Dr. Rita Irwin olduğu ve ilk kez 2002 yılında Irwin ve de Cosson tarafından New York'da düzenlenen InSEA (International Society for Education Through Art) Dünya Kongresinde sunulan "A/R/T as Performative Metissage" başlıklı bildiri kullanıldığı düşünülmektedir (de Cosson, 2003, s. xii). "A/r/tografi" (A/r/tography) teriminin ilk üç harfi görünüşte İngilizce sanat anlamına gelen art ve Yunanca yazma anlamına gelen *graphia* kelimelerinin yan yana gelmesi ile oluşturulduğunu çağrıştırmaktadır. Ki bu çağrışım sanat üretimi ve yazma eyleminin birlikte kullanıldığı a/r/tografi için doğru ve yerinde bir benzetimdir. Ancak burada sanatçı (artist), araştırmacı (researcher) ve öğretmen (teacher) kelimelerinin ilk harfleri arasına bölme işareti "/" konularak bu

rollerin ilişkisinden doğan, büyüyen ve gelişen daha derin bir sorgulamaya işaret edilmektedir. Ayrıca bölme işareti kullanılması kelimenin daha fazla anlam ifade etmesine de olanak tanımaktadır. Bununla birlikte a/r/t de yer alan sanatçı terimi, aynı zamanda bir araştırmacı ve öğretmen olarak bir sanatçının hayatını yaşamak anlayışı ile daha kapsamlı bir biçimde tanımlanmış ve şekillenmiştir (Springgay vd., 2005, s. 901). Pinar (2004) da buna katılarak a/r/t'nin sanatçı-araştırmacı-öğretmenler için bir mecaz olduğunu ve onların bu rolleri kişisel/mesleki (profesyonel) yaşamlarına entegre ettiğini düşünmektedir (s. 9).

A/r/tografinin kaynağı, Aristo'nun bilginin üç çeşidi olan kuramsal (theoria), uygulanabilir (praxis) ve yaratıcı (poesis) (Eisner, 1997) bilgiye dayanmaktadır. A/r/tografi, sanatçı/araştırmacı/öğretmen rolleri ile a/r/tografların gerçekleri aktarma kaygısının ötesinde estetik deneyimler aracılığıyla anlam iletme amacı taşıyarak kuramsal, uygulanabilir ve yaratıcı bilgiyi birbiriyle örmektedir (Irwin, 2004, s. 31). Diğer bir ifadeyle a/r/tografik sorgulama zaman içerisinde daha derin anlamlar ortaya çıkarmaya izin vererek hem bu rolleri hem de kuramsal, uygulanabilir ve yaratıcı bilgiyi birleştirmektedir (Le Blanc, Davidson, Ryu & Irwin, 2015, s. 356). A/r/tografi yalnızca sanatçı, araştırmacı, öğretmen rolleriyle sınırlı kalmayarak sorgulama sırasında diğer rollere de kapılarını açmaktadır. A/r/tografinin açılımı Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. A/r/tografik eylem süreci

Metin ve görselin iç içe olduğu a/r/tografide amaç, yazma ve sanat yapma süreci aracılığıyla dünyada sorgulama yapmaktır (Springgay vd., 2005, s. 899). Ayrıca a/r/tografi uygulamaları, sanatçı/araştırmacı/öğretmen rolleri ile yeni anlamlar üretmek için sözcükler ve sanat yaratmayı birbiriyle öreerek iki katı görüntüleme sunmaktadır. A/r/tografide yazma eylemi olarak kastedilen, kişinin yaşamının kişisel, politik ve profesyonel yönlerinde bir yaşam yazma ve yaşam yaratma deneyimidir. Diğer bir deyişle a/r/tografide sanatçılar/araştırmacılar/öğretmenler kendi sorgulama, uygulama, anlayış ve yaratıcı metinlerini tasvir eden a/r/tograflar olarak, otobiyografi, anı kaydı, hikâye anlatımı, yansıtma, derin düşünce yazısı, yorum ve betimleme aracılığıyla kendi yaşam uygulamalarını paylaşmaktadır (Springgay vd., 2005, s. 903). Bu da a/r/tografiyi dinamik ve yaşayan bir uygulama yapmaktadır.

A/r/tograflar çalışmalarında, görsel sorgulamayı, edimsel (performatif) araştırmayı, anlatı sorgulamasını veya müzik araştırmalarını vurgulayabilecekleri gibi sözlü tarihler veya otobiyografi gibi nitel araştırmanın diğer formlarını da kullanabilmektedirler. Ancak temelde a/r/tografi; sanatçılar, araştırmacılar ve eğitimcilerin uygulamalarını sorgulama yerleri olarak kabul ederek anlamlar yaratmak, yorumlamak ve betimlemek için bu formları kullanmaktadır (Sinner vd., 2006, s. 1227-1228). Bu anlamda a/r/tografi için melez bir araştırma yöntemi denilebilir. Çünkü a/r/tografi,

"kültür bağlamı içinde kişisel deneyimlerin yazılması bakımından otoetnografi ve kişinin deneyimleri anlamlandırma ve yeni kavrayışlar ortaya çıkarması bakımından da fenomenolojiye (olgubilim) yaklaşmakta ve onlardan beslenmektedir" (Güneş, 2018, s. 37).

Otoetnografi ile benzerlik gösteren yaşam yazma, a/r/tografide büyük önem taşımaktadır. Çünkü Richardson'a (1990) göre, bu tür yazılarla insanlar kendi biyografilerini organize ederler ve deneyimlerini açıklamak ve haklı kılmak için yarattığı hikâyeler aracılığıyla onları anlarlar. İnsanlara yaptıkları şeyi neden yaptıkları sorulduğunda anlatı açıklaması sağlarlar. Bireylerin kendi ve başkalarının hayatlarını en iyi anlamalarının yolu budur. Deneyimler diğer deneyimlerle bağlantılıdır ve daha büyük bütünlü ilgili olarak değerlendirilir (s. 23). Bununla birlikte hem toplumsal değişim hem de toplumsal ve kuşaklar arası uyum, başkalarının yaşam öyküleriyle duygudaşlık (empati) kurma yeteneğiyle ilintilidir. Sosyal etkileşim de başkalarının eylem ve motivasyonlarını yine başkalarının bakış açısından mantıklı düşünen aktörlere bağlıdır. Sosyal iş birliği işte bu insan kabiliyetine diğer bir deyişle anlatıyla ilgili beceriye dayanmaktadır (Richardson, 1990, s. 24).

Kişinin kendi deneyimlerini ve kendi biyografisini aktarması öznelliği de beraberinde getirmektedir. Ancak bunu bir engel olarak görmeyen Richardson'a (1990) göre nitel araştırmacılar, genel olarak, katılımcı gözlemci/bilgi veren, görüşen/görüşülen kişi vb. gibi belirli rollerde etkileşim yoluyla diğer insanlar hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Sonuç olarak, insanların yaşamları hakkındaki bilgileri her zaman tarihsel ve zamansaldır. Çoğu etnograf, girdikleri dünyanın bilgisinin kısmi, yerleşik ve öznel bilgi olduğunun farkındadır. Bununla birlikte kısmilik ve öznel, araştırma ve yazmanın dezavantajları değildir. Çünkü bilgi her zaman kısmi, sınırlı ve bağlamsaldır. Bu nedenle öznelikten kaçış yoktur (s. 28). Ayrıca a/r/tografideki yaşam yazma ve bu tür araştırmalarda yer alan tüm kişisel anlatılarda olduğu gibi, "bu hikâyeleri ideal hale getirilmiş mahkeme ifadesiymiş gibi okumamalıyız, çünkü bu elde edilemez" (Bateson, 1997, s. viii).

A/r/tografi, kişinin yaşam uygulamalarını diğer bir deyişle yaşam yazmayı içermesi itibarıyla yaşayan bir sorgulamadır. Daha önce bahsedildiği gibi melez bir yöntem bilim olan a/r/tografi, yaşayan bir uygulama olarak eylem araştırması ve Pink'in (2001) görsel etnografisi ile birçok açıdan benzeşmektedir. Örneğin görsel etnografik araştırmada Pink'in (2001) belirttiği gibi, görseller ve mecazlar iç içe geçirilmektedir. Böylece görsel etnografide resimler ve videolar bilginin bir parçası haline gelmektedir (s. 17). A/r/tografide de "görsel, yazılmış ve edimsel süreçler, sanat yapma, araştırma ve öğretmenin yaşayan bir uygulaması olarak yasalaştırılmaktadır" (Springgay vd., 2005, s. 902). Dahası anlam üretmede ve iletmede çoğunlukla mecaz kullanma yoluna gidilmektedir. Eylem araştırması ise Sumara ve Carson'a (1997) göre, araştırmanın süreci boyunca anlam ve bilgi üretilen durumlar oluşturma ile ilişkilendirilir. Bu süreçte üretilen bilgi, daima kişinin kendisi ve belirli topluluklarla ilişkileri hakkındadır. Bu anlamda eylem araştırması uygulamaları derinlemesine yorumbilim ve postmodern uygulamalardır. Uygulamalarda bireysel ve kolektif yorumlar önemlidir. Bu yorumlar daima var olma durumundadır ve hiçbir zaman önceden belirlenmiş ve sabit sınıflamalar içinde tespit edilemez (s. xviii). Ayrıca, eylem araştırması katılımcı uygulayıcıları özgürlükçü uygulamalara teşvik etmektedir (Grundy, 1987, s. 154). A/r/tografi de bu temel prensiple birlikte, sabit kurallara bağlı olmaksızın devamlı olma durumundadır. Bitirmek yerine diğer bir deyişle sonuçla ilgilenmek yerine sürece vurgu yaparak yeni anlamlara bizi taşımaktadır.

A/r/tografi sorgulama süreci hakkında bilgi vermesi nedeniyle de "yöntemler" yerine "uygulamalar" ifadesini kullanmaktadır. Çünkü uygulamalar, araştırma merkezinde sanat yapmaya yönelik geleneksel yaklaşımlar, özgün performanslar kadar yanıt verebilirlik ve sezgisel bir öznellik gibi birçok etkinliği kapsayabilir. Yöntemler ise çoğu zaman sorgulamaya yönelik sıralı yaklaşımlar gerektiren veri oluşturma teknikleri ve prosedürleri, veri kaynaklarının seçimi ve örneklem konularını içeren daha geleneksel bir araştırma yönelimi önermektedir (Sinner vd., 2006, s. 1229).

A/r/tografi tüm bu yöntemlerle benzerlikler ve kesişimler göstermesine rağmen o, Springgay'in (2004a) bize hatırlattığı gibi, sanatçı, araştırmacı ve öğretmen uygulamaları arasındaki belli belirsiz mekânları keşfeden ve inceleyen özgün bir yöntem bilimdir (s. 44). A/r/tografiyi özgün kılanlardan bir diğeri; sanatçı, araştırmacı ve öğretmen rolleriyle sorgulama deneyiminden bağımsız olarak düşünülmemesidir. Bu da araştırma sürecinde yeni kavrayışların ve olasılıkların ortaya çıkmasını kaçınılmaz kılmaktadır. Bu anlamda a/r/tografi için *yaşayan sorgulamanın* bir uygulaması da denilebilir.

Daha önce de bahsedildiği gibi a/r/tografik araştırma standartlaştırılmış ölçütlere bağlı olmayıp süreç içerisinde değişme ve gelişme halindedir. Bu nedenle a/r/tografi uygulamalarını belli kalıplara sokmak ya da önceden belirlenmiş şemalarla ifade etmek yanlış olacaktır. Çünkü a/r/tografi uygulamaları, "veri toplama sürecine rehberlik eden ve bu süreci şekillendiren sabit kurallar dizisi olarak anlaşılmalıdır" (Armstrong, 2008, s. 29). A/r/tografi diğer yöntemlerde olduğu gibi araştırma içerisinde yanıtlanacak belirli sorular formüle etmek yerine, sürece vurgu yaparak araştırmanın yönünü belirlerken, projenin içinde bulunan değişen ilişkisellik olarak belirtilen soruları da geliştirmektedir (Irwin, Beer, Springgay, Grauer, Xiong, & Bickel, 2006, s. 74-75). Böylece a/r/tografi, geleneksel bilimsel bir bakış açısından değil, sanat ve eğitimle çok yakından ilişkili yaşayan bir uygulama olarak tasarlanan alternatif bir bakış açısıyla algılanmaktadır (Irwin, 2013b, s. 104). Çünkü yaşam, durgun değil kesintisiz var olma eğilimindedir. Bu da bizi bilinenlerin ötesini düşünme tutumu geliştirmeye ve sorgulamaya teşvik etmektedir. Bu anlamda a/r/tografiyi "sanatsal yaşam sorgulama" olarak kavramsallaştırmak doğru bir yaklaşım olacaktır (Güneş, 2018, s. 21).

A/r/tografi *ilişkisel estetik, ilişkisel öğrenme ve ilişkisel araştırma* üzerine temellenmiş bir yöntem bilimdir (Irwin, Beer vd., 2006, s. 78). Rosenblatt'ın (1985); "insan, çevrede faaliyet gösteren ayrı bir varlık olarak veya çevre, organizmalar üzerinde faaliyet gösteren bir varlık olarak görülemez, her ikisi de ortak bir etkinliğin parçalarıdır" (s. 98) ifadesinde olduğu gibi a/r/tografi de hayattan kopuk ya da ayrı tutulamaz. Tablo 2. a/r/tografi yöntemini tanıtan bir özeti içermektedir.

Tablo 2.

A/r/tografi Yönteminin Özeti (Güneş, 2018, s. 25).

A/r/tografi

Sanat temelli eğitim araştırmalarındandır.

Kuramsal, uygulanabilir ve yaratıcı bilgiyi birbiriyle örer.

Yazma eylemi ve sanat üretme birlikte kullanılır.

Sanatçı/araştırmacı/öğretmen rolleri birbirine bağlanır, birbiriyle örülür.

Yaşayan sorgulamadır.

Sanatçılar/araştırmacılar/ öğretmenler kendi yaşam uygulamalarını paylaşırlar (otobiyografi, yansıtma, derin düşünce yazısı, hikâye anlatımı, anı kaydı, yorum vb. yoluyla).

Kişisel olduğu kadar başkalarının uygulamalarıyla da ilgilenirler.

Sanat üretme, araştırma ve öğretmenin yaşayan bir uygulamasıdır.

Sonuç yerine süreç önemlidir.

Yeni anlam üretmeyle ilgilenir.

Standartlaştırılmış ölçütlere bağlı değildir.

Dinamik, akışkan ve sürekli devinim halinde devam eder.

Yaşam deneyimlerini vurgular.

Öğrenilen şeyler hakkında başkalarını bilgilendirme yerine onları tartışmayı amaçlar.

Olasılıklar açmayla ilgilenir.

Keşfetmenin devam eden bir sürecidir.

A/r/tografi uygulamalarını ortaya koyan araştırma ekibi bu yöntembilimi anlamada ışık tutacak altı sunum kavramı ileri sürmüşlerdir. Bunlar; *bitişiklik*; *yaşayan sorgulama*; *mecaz ve mecaz-ı mürsel*; *açıklıklar*; *yankılanmalar*; *aşırılıktır*. Ancak bu sunum kavramlarını a/r/tografinin olmazsa olmaz nitelikleri ya da tanımlayıcıları olarak algılamak yanlış olacaktır. Bunlar, Springgay, Irwin ve Kind'in (2005) bize hatırlattığı gibi; yöntemler olmadığı gibi sanat temelli ya da a/r/tografik bir çalışma oluşturmak için yapılmış eylemler listesi de değildir. Bunlar daha ziyade araştırma, bilme ve olmanın sanatsal biçimlerini keşfetmek yoluyla oluşturulmuş kuramsal alanlardır (s. 899). Daha önce de belirtildiği gibi a/r/tografi, süreç içerisinde gelişen, büyüyen ve anlamlar ortaya çıkarmaya izin veren sorgulama temelli bir yöntembilim olduğundan, a/r/tografik bir araştırmada bu sunum kavramlarının istenilenleri kavramsallaştırılabileceği gibi, araştırma süreci içerisinde daha fazla kavramın açığa çıkarılmasına da fırsat tanımaktadır. Çünkü Lee, Morimoto, Mosavarzadeh ve Irwin'in (2019) de belirttiği gibi her a/r/tografik çabanın uygulanışı, öğrenmemizde yeni varoluş biçimlerini sağlamaktadır. Sonuçta, bu yöntembilim birini kavramsal, sanatsal, fiziksel ve ilişkisel anlam arayışı içinde hareket etmeye ve taşımaya davet etmektedir (s. 681). Bu anlamda Deleuze ve Guattari'nin (2005) köksap (rizomatik) ilişkilerine de benzetilen a/r/tografi uygulamaları, bir noktadan başlayıp tek bir yolla son noktaya ulaşmamız yerine farklı yollara saparak daha fazla anlam ortaya koymamız için bizi kışkırtmaktadır. A/r/tografide kuramsal alanların daha iyi anlaşılmaları için yukarıda adı geçen altı sunum kavramına bir göz atmak yararlı olacaktır.

3.1. Bitişiklik

Bitişiklik (Contiguity), sanatçı/araştırmacı/öğretmen rollerinin birbiriyle olan bağlantısına ve birbiriyle iletişime geçmesine dikkat çekmektedir (Springgay vd., 2005). Kısaca bitişiklik, bir kişinin sahip olduğu sanatçı, araştırmacı ve öğretmen rollerinin bitişik ve sürekli birbiriyle ilişki halinde olmasıyla ilgilidir. Rollerimizin birbiriyle iletişim halinde olması ve birlikte faaliyet göstermesi birbirini geliştirdiği gibi kavrayışlarımızı da geliştirmektedir (Güneş, 2018, s. 22). Bitişiklik ayrıca sanat ve yazma eylemi ya da olguyla ilgili yazma ve sanat formu arasındaki ilişkiyi vurgulamaktadır (Irwin & Springgay, 2008, s. xxviii).

3.2. Yaşayan Sorgulama

Temelde a/r/tografi; bir yaşam yazma, yaşam yaratma deneyimi, diğer bir deyişle eş zamanlı olarak sanat, araştırma ve eğitimin yaşayan bir uygulamasıdır (Irwin, 2004, s. 34). Bu bağlamda yaşayan sorgulama (living inquiry) fikri, mutlak bir görsel ve yazınsal betimlemeyi içermek yerine yaşam deneyimleri yoluyla görsel ve yazınsal anlam oluşturmayı kastetmektedir. Bu süreç boyunca sanatçı/araştırmacı/öğretmen rolleri birlikte hareket etmektedir. Springgay'in (2004a) belirttiği üzere yaşayan sorgulama olarak a/r/tografi, salt kuramlar üzerine temellendirilmiş bir uygulama değil, aynı zamanda içinde bulunduğumuz dünyayı ve kendimizi aktif olarak biçimlendiren bir vasıta (s. 47-48). Bu anlamda "yaşayan sorgulama belirli bir düşünceyi sürdürmeyi amaçlamaz; daha ziyade düşünce ve onun uygulanma potansiyelini genişletir" (Irwin, LeBlanc, Ryu, & Belliveau, 2018, 40).

Sanatçı, araştırmacı ve öğretmen-öğrenenlerin sorgulama deneyimleri ile kökleşen a/r/tografi, sanatı ve yaşam yazmayı içeren uygulama temelli bir araştırmadır. Burada sanatsal uygulamalar ve yazım birbirinden ayrı tutulmayacağı gibi birbirinin tamamlayıcıları da sayılmazlar. Bunlar anlam oluşturmak için ortaklaşa çalışmaktadır.

"Böylece metin, araştırma ve görüntü arasında ortaya çıkan gerilimler, görülmeyeni ve bilinmeyeni şekillendirir. Ayrıca yaşayan sorgulama, görsel sanatlar eğitiminin bilişsel bir modele evrilmesinde önemli bir araçtır. Çünkü yaşayan sorgulama öğrencilere deneyimler ve yaşam yazma aracılığı ile yeni anlamlar çıkartmaya ve sorgulamaya olanak tanır" (Güneş, 2018, s. 32).

Daha önce bahsedildiği gibi a/r/tografi, otobiyografi, bellek ve hikâye gibi çeşitli araçlarla bireyin yaşamının kişisel, mesleki ve politik yönleriyle deneyimlerini keşfetmesi, kısacası kendi yaşamını yazmasıdır. Bu tanıma yaşayan sorgulamanın etkin bir biçimde sürdürülmesi için de ihtiyaç vardır. Diğer bir deyişle yazılmış söylemler; katılımcıların ve a/r/tografların bilgiyi oluşturmak için sürekli sorular sorduğu, yeni anlamları araştırıp öğrendiği ve var olduğunu düşündükleri yeni açıklıkları, boşlukları belirlediği yaşayan sorgulamanın bir türünü teşvik etmektedir (Leggo, Sinner, Irwin, Pantaleo, Gouzouasis & Grauer, 2011, s. 240). Kısaca a/r/tografi bilme, yapma ve yaratmanın birbiriyle örüldüğü bir sürece vurgu yapmaktadır.

Yaşayan sorgulamada "olma" ve "anlam yaratma oluşumu", sanatın anlamı ve sanatsal farkındalık ile ayrılmaz bir biçimde bağlantılıdır. Bu anlamda yaşayan sorgulamada, sanatın dönüştürme gücünü fark etmek ve yaratıcı çalışmalarla dolu bir hayat yaşamak sürecin bir parçasıdır (Springgay vd., 2005). Ayrıca görsel ve yazınsal bileşenleri içeren bir yaşam yaratma biçimi olan yaşayan sorgulamada aynı anda sanatçı, araştırmacı ve öğretmen konumunda olan a/r/tograflar gerçeklerden ziyade kendi oluşturdukları anlamı iletme ile ilgilenmektedirler. Burada yazma eylemi, anlam oluşturma ve iletmede kilit rol oynamaktadır. Örneğin bir a/r/tograf olarak Shaya Golparian (2012), "Displaced displacement: An a/r/tographic performance of experiences of being unhomed" adlı doktora tezinde yaşayan sorgulama ile yeni anlamlar yaratmayı gerçekleştirmiştir. Golparian, İranlı bir aileye mensup göçmen bir kadın olarak yaptığı araştırmada kendi yaşamını eleştirel ve yaşayan bir sorgulama ile irdelemiştir. Golparian, yerinden olma, yersiz/yurtsuz kalma konusundaki deneyimlerini görsel ve yazınsal performanslarıyla ele almıştır. Araştırma, göçmen bir sanatçı, araştırmacı ve öğretmen olarak araştırmacının kendi rolleriyle ait olmama ve ara yerde bulunma mücadelelerinin estetik kendi kendini keşfetmesidir. Buna ek olarak, bu çalışma, yokluk ve kayıpla mücadele eden araştırmacının kendi kişisel deneyimlerini paylaşma yolculuğudur. Araştırmacı, canlı performansının

pedagojik sürecinde/ürününde, yaşadığı ve yaşamakta olduğu mücadeleleri, ev, dil, ötekileştirme, görünmezlik, acı ve etik kavramları ile yeniden hatırlayarak eleştirel bir biçimde analiz etmektedir. Araştırma boyunca sunulan şey, sanat yapma (fotoğraf ve video enstalasyonları) ve yazım yoluyla eleştirel bir kendini keşfetmedir. Araştırmacı sonuçta, görsel/yazınsal olarak yazma süreci boyunca, kişinin kendi yarattığı mekânlarda kendi için bir ev oluşturabileceğini önermektedir.

Richardson'a (2000a) göre, bir araştırma yöntemi olan yazma eylemi, kendimiz ve konumuz hakkında bir şeyler bulup çıkarmak için bir seçenektir. Yazma, genellikle sosyal dünyayla ilgili bir anlatım biçimi olarak düşünülse de o ayrıca bir buluş ve analiz yöntemi, diğer bir deyişle keşfetmenin bir yoludur. Farklı şekillerde yazarak hem araştırma konumuzun yeni yönlerini hem de onunla olan bağımızı keşfederiz. Yazma eylemi, bu anlamda standart sosyal bilimler uygulamalarından ayrılarak bize ilave ya da alternatif araştırma uygulamaları sunmaktadır (s. 923). Yazma eylemi, a/r/tografinin yaşayan sorgulama fikrinde de görselle birlikte anlam oluşturmamın yoludur.

“Yaşamı yazma” ile öğrenmenin yeni yollarını keşfetmeye açık olan a/r/tograflar anlamlandırmayı hem bireysel hem de ortaklaşa yapabilmektedir. Bir kişinin yaşamı yazma ve yaratma deneyimi başkalarına da yeni alanlar ve yorumlar sunma olanağı tanıyabilmektedir” (Güneş, 2018, s. 33).

3.3. Mecaz ve Mecaz-ı Mürsel¹

Mecaz, Lakoff ve Johnson'ın (1980) hatırlattığı gibi, bir tür şeyi başka bir tür şeye göre anlama ve tecrübe etmektir (s. 5). Mecaz, sanat, araştırma ve öğretimde sıkça başvurulan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun sebebi belki de “sıradan sözcükler zaten bildiğimiz şeyleri iletir bize; yeni bir şeyiyse en iyi” (Aristo, 2004, s. 184) mecazlardan elde edebilmemizdir. A/r/tografide de mecaz ve mecaz-ı mürselin (metaphor and metonymy) kullanımı önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü mecaz ve mecaz-ı mürsel bize, sınırların ötesine geçerek görünüşte ve uygulamada farklı, birbiriyle örülmüş bağlantılar kurmaya ve anlamlar oluşturmaya yardım etmektedir (Springgay vd., 2005). A/r/tografide mecaz kullanma aracılığıyla anlamlar açığa çıkarmakla uğraşırız. Bu da ne olmadığı ve ne olabileceği üzerinde düşünmemize olanak tanır ki böylece hem anlam kaybı hem de eş zamanlı olarak anlamlandırma yapmamız söz konusudur (Springgay vd., 2005, s. 905). Efland'ın (2002) da bize hatırlattığı gibi,

“görselin veya sözel ifadelerin edebi gerçekler olmadığına, sadece başka bir açıdan da ele alınabilecek anlamların somutlaştırılmasından ibaret olduklarının anlaşılması gerektiği durumlarda, mecaz ve mecaz-ı mürsel yapıları çalışmanın öncelikli nesnesi olabilir ve olmalıdır” (s. 153).

Bu bağlamda mecaz ve mecaz-ı mürsel, yeni yollar oluşturmak ve farklı bakış açıları kazanmak için a/r/tograflara fırsatlar tanımaktadır.

3.4. Açıklıklar (Açık kapı /açık alan bırakma)

Açıklıklar (Openings), sanatçı/araştırmacı/öğretmen ve okuyucu/izleyici arasında yazma ve sanat üretimi aracılığıyla karşılaşma, iletişim ve ilişkiler için aktif alanlar bırakmaya davet etmektedir (Springgay vd., 2005). A/r/tografinin amacı, öğrenilenler hakkında diğerlerini bilgilendirmek ya da aktarmak değil onları tartışmaya açmaktır. Bir diğer amacı da a/r/tograflara bilinen ve görülen ile bilinmeyen ve görülmeyen şeyler için olasılıklar açmaktır (Irwin & Springgay, 2008, s. xxx). Bu olasılıkları bize açan alanlara, risk, beklenmedik durumlar ve kesintiler yerleşmiştir (Fels & Meyer, 1997, s. 80). Ancak bu alanlar umulmadık yeni anlamların da içeri girmesine olanak tanımaktadır. Bu anlamda bırakılan açık mekanlar araştırmayı dinamik hale getirerek daima yeni olasılıklar için fırsat yaratmaktadır.

3.5. Yankılanmalar

Yankılanmalar (Reverberations), bilinen ve görülen bir başka deyişle yüzeydeki anlamları değiştirerek yeni anlamlar oluşturmada ısrar etmektedir. Yankılanmalar, a/r/tografik bir sorgulamada bilinmeyen diğer anlamları da su yüzüne çıkaran sarsıntı, titreme, ölçü, ritim ve hareket olgusuna dikkati çekmektedir. Bu titreşimler derine inmek yerine birbirine nüfuz eder ve birbirlerinin yankıları ile yankı uyandırarak sanat yapma, araştırma ve öğretmeye olanak tanımaktadır (Springgay vd., 2005, s. 906-907). Diğer bir deyişle araştırmanın içerisinde yazma yoluyla yeni anlamların birbirini tetikleyeceği ve ortaya derinlerden başka anlamların çıkabileceği anlamına gelmektedir. Bu da araştırmanın durağan olmayışına, sürekliliğine vurgu yapmaktadır.

¹ Mecaz-ı mürsel “(düz değişmece, ad aktarımı, gönderme mecaz). Bir kelimeyi gerçek anlamının dışında benzetme gütmeyen kullanma. Mecaz-ı mürsel de şu iki nitelik zorunludur: (1) kelimenin gerçek anlamının dışında kullanılması ve (2) karine-i mani'a bulunması (engelleme ipucu, yani kelimenin kendi anlamında kullanılmasının mümkün olmaması)” (Lakoff & Johnson, 2005, s. 60).

3.6. Aşırılık

Aşırılık (ileri gitme) (Excess), ilgi çekici gerçekler, imgeler ve dildeki temsillerle ilgilenmeyen fakat kontrol ve düzenlemenin kaybolduğu bir açılım yaratmayla ilgilenen sürekli bir uygulamadır. Dahası, devam eden bir keşfetme süreci içinde yeniden şekillendirmeye ve çözmeye izin vermektedir. Aşırılık, bilinen ve sıradan deneyimlerimizi yeniden bir araya getirme, yeniden imgelemenin bir yoludur (Springgay vd., 2005). Kısacası keşfetme ve tekrar şekillenmenin devam eden bir sürecidir. Akışkan ve sürekli değişime açıktır.

4. A/R/TOGRAFIK ARAŞTIRMA ÖRNEKLERİ

Sanatçı/araştırmacı/öğretmen bileşimi odaklı bir araştırma yöntemi olarak kabul gören bu sanat temelli eğitim araştırması modeli ile yapılan araştırmalardan iki örneği burada paylaşmak, yukarıda verilen bilgilerin daha iyi anlaşılmasına katkı yapacaktır. Bu yolla a/r/tografik yönteminin kullanıldığı bir bilimsel araştırmada amaç, araştırma süreci ve sonucunun nasıl biçimlendirildiği, nitel ve nicel araştırmalardan hangi yönleriyle örtüştüğü ve hangi yönleriyle de ayrıldığı somut örneklerle görülmüş olacaktır.

İlk örnek, a/r/tografik araştırmalarının birçoğuna temel oluşturan Kanada’da British Columbia Üniversitesinde sanatçı/araştırmacı/eğitimci bir grubun 2004 yılında başladığı “*The City of Richgate*” başlıklı projesini kapsayan a/r/tografik araştırmadır (bkz. Irwin, Beer vd., 2006; Irwin 2013b). Kanada’nın Richmond şehrine göç eden sekiz çok kuşaklı göçmen aile ile dört yılı aşkın bir süreci içeren, göç, mekân ve toplulukla ilişkili konuların incelendiği araştırmada araştırma sorularından biri: “Belli bir şehirdeki göçmenlerin deneyimleri incelendiğinde hangi sanat eserleri yaratılabilir?” (Irwin, Beer vd., 2006, s. 106) olmuştur. Araştırmacılar, ailelerle görüşmeler, gözlemler ve günlükler yaparak onlardan göçü temsil eden çeşitli nesnelere toplamışlar ve ailelerin içinde buldukları ortamlarda fotoğraflarını çekmişlerdir. Araştırma içerisinde yer alan araştırmacılar sanatçı/araştırmacı/öğretmen rolleri ile araştırmada yer almışlar ve bu nedenle hem sanatsal hem de akademik bağlamda araştırma sonuçlarına ulaşmışlardır.

Araştırmanın sonucunda ortaya çıkan sanat eserleri, kuramsal ve eğitsel yansımalar, araştırmacıları “Kapı” (*Gate*) mecazına götürmüştür. Bu mecaz araştırmanın yapıldığı Richmond şehrinin Çinceye çevrildiğinde fırsatlar şehri anlamına gelmesine de bir göndermedir. Böylece projeye oluşturulan her bir ailenin göç deneyimlerini yansıtan görsel öyküler kapı biçiminde ve birbirine geçiş yapılacak şekilde sergilenmiştir (Şekil 2.). Her kapı kendi içerisinde sorgulamalar oluşturmaktadır. Örneğin araştırmada göçmen ailelerden biri olan Gabriele Ailey’nin ailesini tanıttığı “Gabriele’nin kapısı” adlı çalışmada “kapı” değişimin eşiği, aile birliğinin gücü ve bir sanat eğitimcisinin kendi hikayesini kullanarak öğrencilerine ikinci bir dil olarak İngilizceyi öğrenmelerine nasıl yardım edebileceğini göstermektedir (Irwin, Beer vd., 2006, s. 106). Araştırmada sanatsal üretim ve kavramsallaştırma sürecine bütün katılımcılar dahil olmuş ve böylece ortak sanat ve eğitim pratiği olarak tanımlanan, devam eden a/r/tografik sorgulamalarla anlamlar oluşturulan rizomatik (köksap) ilişkiler gösterilmiştir. Araştırma ayrıca, sergilenen göç hikayeleri ile birlikte hayat hikayelerimizi daha derin anlayış oluşturmak için nasıl görselleştirebileceğimiz konusunda düşünmeye yönlendirmiştir. Araştırmacılar sergi dışında başka temaların da kullanıldığı bir diğer görsel projede de kamusal pedagojinin gücünü kullanmışlar ve göçmen ailelerin kendilerini nasıl evlerinde gibi hissettirecekleri düşüncesinden yola çıkarak kışkırtıcı görsel imgeleri şehrin etkili konumlarına asmışlardır.

Şekil 2. Richgate sergi fotoğrafları Art Gallery of Southwest Normal University, Chongqing, China. Beer, R., Xiong, G., Irwin, R., Grauer, K., Springgay, S., Bickel, B. (2005) (aktaran Irwin, Beer vd., 2006).

İkinci örnek Barney’in (2009) “A study of dress through artistic inquiry: Provoking understandings of artist, researcher, and teacher identities” adlı doktora tezidir. Barney araştırmasında, a/r/tografik uygulamalarının pedagojik bir strateji olarak görsel sanatlar derslerinde nasıl kavramsallaştırılacağından yola çıkmaktadır. Araştırmacı, sanat derslerinde birer a/r/tografik olarak hem öğretmen hem de öğrenci için sanatçı/araştırmacı/öğretmen-öğrenen rollerinin yeniden kavranabileceği ve yeniden dikkate alınacağı bir ortam sağlamıştır. A/r/tografinin sınıfta öğretmenler, öğrenciler ve bunların yanı sıra konuk sanatçılar

ve eğitim araştırmacıları tarafından nasıl kullanılabileceğini elbise kavramından yola çıkarak araştırmıştır. Araştırmacı elbiseyi kimlik mecazı olarak kullanmıştır. Uygulamaya ortaöğretim görsel sanatlar öğretmenini ve öğrencilerinin yanı sıra araştırmacı ve konuk sanatçı rolleriyle araştırmacının kendisi de katılmıştır. Araştırma soruları süreç içerisinde etkileşim ile gelişmeye devam etmiştir. Bu sorular: Bir kimse iyi bir öğrenen olmadan nasıl iyi bir öğretmen olabilir? Öğrencileri araştırmacılar olarak kavramsallaştırmak ne kadar uygun? Öğrencilerimin hangi ölçüde yeteneklerini sergilemelerini istiyorum? Öğrencilerimin hangi ölçüde seçim yapmalarını, yeniden yapılandırılmalarını, hayal etmelerini ve (yeniden) yapmalarını istiyorum? Bu pedagoji dizisine katılmaya veya katılmamaya hakkım ya da bu konuda sorumluluğum var mı? Aynı şekilde bir sanatçı veya araştırmacı olarak sorumluluklarım neler? Eleştirel olmayan turizm pedagojisine karşı nasıl önlem alabilirim? şeklindedir. Araştırmanın kuramsal yapısı ise sanatsal deneyimlerle örülmüştür. Araştırmacı, uygulamanın başlarında öğrencilere elbise kavramına çok farklı açılardan yaklaşan sanatçıların çalışmalarının fotoğraflarını göstermiştir. Bu çalışmaların çoğu, sosyal konulara değinen ve genellikle sanat derslerinde tartışılmayan sorunlara çözümler üretmektedir. Araştırmacı, tek bir sanatçının çözümünü bütün öğrenciler için genel bir yönlendirme olarak uygulamak yerine, öğrencilere mevcut sanatsal sorgulamadaki elbise söylemine ilişkin geniş bir yelpaze sunmuş ve öğrencileri kendilerine özgü sorgulamaları ve kavrayış sunumlarıyla bu söyleme katılmaya davet etmiştir. Barney, a/r/tografi araştırmalarında veri toplama ve analizlerin süreç içerisinde kendiliğinden geliştiğini ve araştırmacıların da kendi özel projeleri ve katılımcıları için veri toplamaya ilişkin yöntemler geliştirdiğini belirtmiştir. Ayrıca araştırmacı, verilerini geleneksel yöntemlerde olduğu gibi kronolojik olarak değil a/r/tografik araştırmanın doğası gereği ilişkisel olarak ortaya çıkan temalar doğrultusunda sıralamış ve yeni anlamlar oluşturmuştur (Irwin, Barney & Golparian, 2016).

5. SONUÇ

Sanat uygulamalarını bilimsel araştırmanın merkezine alan sanat temelli araştırmalar son yıllarda gittikçe önem kazanmaktadır. Bilim ve sanatın birbirini destekleyen olgular olarak araştırmanın içerisinde birlikte işe koşulmasını sağlayan bu araştırma biçimleri, geleneksel yöntem bilimlerin çerçeveleri dışında, onların sınırlarını ve bakış açılarını genişletmeye yol açarak çok sayıda bilim insanının çalışma alanını oluşturmaya başlamıştır. Bu anlamda sanat temelli araştırmalar, problem durumu, amacın tanımlanması, veri toplama, analiz etme, örneklem, yorumlama, sonuç gibi aşamalarla formüle edilen geleneksel yöntemlere farklı boyutlar sunmuştur. Yukarıdaki örnekte de görüldüğü gibi sanat temelli araştırmalar nitel araştırmanın içerisinde bir alt kategori olarak görünmesine rağmen o aslında, sistematik kurallar, formüller ve belli şemalarla hareket etmeyen süreç içerisinde yapılanmaya açık ve özgün bir yöntemdir.

Sanat yapma ve yazmanın eş zamanlı kullanımı ile yaşayan bir sorgulamaya işaret eden a/r/tografi, anlamlar oluşturmak için hem bu iki katı görüntüleme sürecini hem de sanatçı/araştırmacı/öğretmen rollerini birbirine bağlamakta ve birbiriyle örmektedir. Burada yer alan yazma, kişinin sanatçı, araştırmacı ve öğretmen rolleriyle kişisel, mesleki ve politik yönlerinde bir yaşam yazma deneyimidir. Sanat yapma ise akademik yazmadan ayrı olarak sezgi ve duygu durumlarıyla ilgili olduğundan sonuçla ilgilenmek yerine yaşayan sorgulamayı genişletme ve sürdürmeyle ilgilidir. A/r/tografi temelde otoetnografi, fenomenoloji, eylem araştırması ve görsel etnografi gibi geleneksel araştırma yöntemlerini genişletmeyi umarken diğer yandan da bu yöntemlerden beslenen melez bir yöntem bilimdir.

A/r/tografi yöntemini anlamada yol gösterecek *bitişiklik; yaşayan sorgulama; mecaz ve mecaz-ı mürsel; açıklıklar; yankılanmalar; aşırılık* kavramları sınırları belli olmayan a/r/tografi yöntemi için olmazsa olmaz izlekler değildir. Bu nedenle araştırma içerisinde bu sunum kavramlarından istenilenler kullanılabileceği gibi süreç içerisinde çok daha fazlası ortaya çıkarılabilmektedir. Çünkü a/r/tografi süreç içerisinde büyüyen, gelişen ve sürekli şekillenen bir yöntemdir. Bu anlamda a/r/tografi, araştırmacıların giderek büyüyen bir ilgi odağı haline gelmiş, bu da sınırları gittikçe kaybolan ve gelişmeye açık olan bu yöntemin daha fazla zenginleşmesine imkân tanımıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu makale Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Resim Öğretmenliği Bilim Dalı kapsamında yazılan "Sanat Eğitimcisi Yetiştirmede Alternatif Bir Yöntem: Resim Atölye Dersinde A/r/tografi" başlıklı doktora tezinden geniş ölçüde faydalanılarak hazırlanmıştır. Bu araştırma; araştırma ve yayın etiği ilkelerine bağlı kalarak hazırlanmış olup bu durum her üç yazar tarafından beyan edilmektedir.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Bu makale Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Resim Öğretmenliği Bilim Dalı kapsamında yazılan "Sanat Eğitimcisi Yetiştirmede Alternatif Bir Yöntem: Resim Atölye Dersinde A/r/tografi" başlıklı doktora tezinden geniş ölçüde yararlanılarak hazırlanmıştır. Bu bağlamda Nurhayat GÜNEŞ tez yazarı, Şeniz AKSOY tez danışmanı, Vedat ÖZSOY da Tez İzleme Komitesi üyesi olarak makale yazım sürecinde ortak bir çalışma imkânı bularak eşit düzeyde katkı sağlamışlardır.

Çıkar Beyanı

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar / çatışma beyanımız bulunmamaktadır.

6. KAYNAKÇA

- Aristoteles (2004). *Retorik*. M. H. Doğan (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi.
- Armstrong, J. (2008). Researching DIY grrrl (e)zine culture: A methodological and ethical account. S. Holland (Ed.), *Remote relationships in a small world* içinde (s. 11-33). New York: Peter Lang.
- Barney, D. T. (2009). *A study of dress through artistic inquiry: Provoking understandings of artist, researcher, and teacher identities*. Doktora Tezi, The University of British Columbia, Vancouver, BC.
- Barone, T. & Eisner, E.W. (1997). Arts-based educational research. R. M. Jaeger (Ed.), *Complementary methods for research in education* içinde (s. 73-115). Washington: American Educational Research Association.
- Barone, T. & Eisner, E. W. (2006). Arts-based educational research. J. L. Given, G. Camilli & S. B. Elmore (Ed.), *Handbook of complementary methods in educational research* içinde (s. 95-109). New York: Routledge.
- Bateson, M. C. (1997). Foreword. A. Neumann & P. L. Peterson (Ed.), *Learning from our lives: Women, research, and autobiography in education* içinde (s. vii-viii). New York, London: Teachers College.
- Burnaford, G., Fischer, J. & Hobson, D. (Ed.). (1996). *Teachers doing research: Practical possibilities*. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- de Cosson, A. (2003). *(Re)searching sculpted a/r/tography: (Re)learning subverted-knowing through aporetic praxis*. Doktora Tezi, The University of British Columbia, Vancouver, BC.
- Deleuze, G. & Guattari, F. (2005). *A Thousand plateaus capitalism and schizophrenia*. B. Massumi (Çev.). Minneapolis: University of Minnesota.
- Dewey, J. (1934). *Art as experience*. New York: Minton, Balch & Co.
- Diamond, C. T. P. (1998). Brethren [and sisters] in bonds: Arts-based release from marginalization. *Curriculum Inquiry*, 28(4), 387-395.
- Efland, A. D. (2002). *Art and cognition: Integrating the visual arts in the curriculum*. New York: Teachers College.
- Eisner, E. W. (1997). The new frontier in qualitative research methodology. *Qualitative Inquiry*, 3(3), 259-273.
- Eisner, E. W. (1998). *The enlightened eye: Qualitative inquiry and the enhancement of educational practice*. New Jersey: Merrill.
- Eisner, E. (2008). Art and knowledge. J. G. Knowles & A. L. Cole (Ed.), *Handbook of the arts in qualitative research: Perspectives, methodologies, examples, and issues* içinde (s. 3-12). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Fels, L., & Meyer, K. (1997). On the edge of chaos: Co-evolving world(s) of drama and science. *Teaching Education Journal*, 9(1), 75-81.
- Finley, S. (2005). Arts-based inquiry: Performing revolutionary pedagogy. N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Ed.), *Handbook of qualitative research* içinde (s. 681-694). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Golparian, S. (2012). Displaced displacement: An a/r/tographic performance of experiences of being unhomed. Doktora Tezi, The University of British Columbia, Vancouver, BC.
- Grundy, S. (1987). *Curriculum: Product or praxis*. Philadelphia: The Falmer.
- Güneş, N. (2018). *Sanat eğitimsi yetiştirmede alternatif bir yöntem: Resim atölye dersinde a/r/tografi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Irwin, R. L. (2003). Toward an aesthetic of unfolding in/sights through curriculum. *Journal of the Canadian Association for Curriculum Studies*, 1(2), 63-78.
- Irwin, R. L. (2004). A/r/tography a metonymic métissage. R. Irwin & A. de Cosson (Ed.), *A/r/tography: Rendering self through arts-based living inquiry* içinde (s. 27-38). Vancouver, BC: Pacific Educational.
- Irwin, R. L. (2013a). Becoming a/r/tography. *Studies in Art Education: A Journal of Issues and Research*, 54(3), 198-215.

- Irwin, R. L. (2013b). A/r/tography. M. L. Buffington & S. W. McKay (Ed.), *Practice theory: Seeing the power of art teacher researchers* içinde (s. 104-108). Reston, VA: National Art Education Association.
- Irwin, R. L. & de Cosson, A. (Ed.). (2004). *A/r/tography: Rendering self through arts-based living inquiry*. Vancouver, BC: Pacific Educational.
- Irwin, R. L., Beer, R., Springgay, S., Grauer, K., Xiong, G., & Bickel, B. (2006). The rhizomatic relations of a/r/tography. *Studies in Art Education*, 48(1), 70-88.
- Irwin, R. L. & Springgay, S. (2008). A/r/tography as practice-based research. S. Springgay, R. L. Irwin, C. Leggo & P. Gouzouasis (Ed.), *Being with a/r/tography* içinde (s. xix-xxxiii). Rotterdam: Sense.
- Irwin, R. L., Barney, D. T. & Golparian, S. (2016). A/r/tografi, görsel araştırmalar için bir yöntem. S. D. Bedir Erişti (Ed.), *Görsel araştırma yöntemleri: Teori uygulama ve örnek* içinde (s. 191-221). Ankara: Pegem.
- Irwin, R. L., LeBlanc, N., Ryu, J. Y. & Belliveau, G. (2018). A/r/tography as living inquiry. P. Leavy (Ed.), *Handbook of arts-based research* içinde (s. 37-53). New York: The Guilford Press.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago & London: The University of Chicago.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2005). *Metaforlar hayat, anlam ve dil*. G. Y. Demir (Çev.). İstanbul: Paradigma.
- Leavy, P. (2009). *Method meets art: Arts-based research practice*. New York: Guilford.
- Leavy, P. (2017). Introduction to arts-based research. P. Leavy (Ed.), *Handbook of arts-based research* içinde (s. 3-22). New York: Guilford.
- Le Blanc, N., Davidson, S. F., Ryu, J. Y., & Irwin, R. L. (2015). Becoming through a/r/tography, autobiography and stories in motion. *International Journal of Education Through Art*, 11(3), 355-374.
- Lee, N., Morimoto, K., Mosavarzadeh, M., & Irwin, R. L. (2019). Walking propositions: coming to know a/r/tographically. *International Journal of Art & Design Education*, 38(3), 681-690.
- Leggo, C., Sinner, A. E., Irwin, R. L., Pantaleo, K., Gouzouasis, P., & Grauer, K. (2011). Linger in liminal spaces: A/r/tography as living inquiry in a language arts class. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 24(2), 239-256.
- McNiff, S. (2008). Art-based research. J. G. Knowles & A. L. Cole (Ed.), *Handbook of the arts in qualitative research: Perspectives, methodologies, examples, and issues* içinde (s. 29-40). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Pinar, W. F. (2004). Foreword. R. L. Irwin & A. de Cosson (Ed.), *A/r/tography: Rendering self through arts-based living inquiry* içinde (s. 9-25). Vancouver, BC: Pacific Educational.
- Pink, S. (2001). *Doing visual ethnography*. London, UK: SAGE.
- Richardson, L. (1990). *Writing strategies: Reaching diverse audiences (qualitative research methods)*. London: SAGE.
- Richardson, L. (2000a). Writing: A method of inquiry. N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Ed.), *Handbook of qualitative research* içinde (s. 923-948). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Rosenblatt, L. M. (1985). Viewpoints: Transaction versus interaction- A terminological rescue operation. *Research in the Teaching of English*, 19(1), 96-107. <http://www.jstor.org/stable/40171006> sayfasından erişilmiştir.
- Sinner, A., Leggo, C., Irwin, R. L., Gouzouasis, P., & Grauer, K. (2006). Arts-based education research dissertations: Reviewing the practices of new scholars. *Canadian Journal of Education*, 29(4), 1223-1270.
- Springgay, S. (2003). Cloth as intercorporeality: Touch, fantasy, and performance and the construction of body knowledge. *International Journal of Education & the Arts*, 4(5). <http://ijea.asu.edu/v4n5/> sayfasından erişilmiştir.
- Springgay, S. (2004a). *Inside the visible: Youth understandings of body knowledge*. Doktora Tezi, The University of British Columbia, Vancouver, BC.
- Springgay, S. (2004b). Body as fragment art-making, researching, and teaching as a boundary shift. R. Irwin & A. de Cosson (Ed.), *A/r/tography: Rendering self through arts-based living inquiry* içinde (s. 60-74). Vancouver, BC: Pacific Educational.

Springgay, S. & Irwin, R. L. (2004). Women making art: Aesthetic inquiry as a political performance. A. L. Cole, L. Neilsen, J. G. Knowles & T. C. Luciani (Ed.), *Provoked by art: Theorizing arts-informed research* içinde (s. 71-83). Halifax, Nova Scotia: Backalong.

Springgay, S., Irwin, R. L., & Kind, S. W. (2005). A/r/tography as living inquiry through art and text. *Qualitative Inquiry*, 11(6), 897-912.

Sullivan, G. (2006). Research acts in art practice. *Studies in Art Education*, 48(1), 19-35.

Sumara, D. J. & Carson, T. R. (1997). Reconceptualizing action research as a living practice. T. R. Carson & D. J. Sumara (Ed.), *Action research as living practice* içinde (s. xiii-xxxii). New York: Peter Lang.

Wilson, S. (2004). Fragments life writing in image and in text. R. Irwin & A. de Cosson (Ed.), *A/r/tography: Rendering self through arts-based living inquiry* içinde (s. 41-59). Vancouver, BC: Pacific Educational.

7. EXTENDED ABSTRACT

In the recent years, there is growing interest towards practice-based research methods focusing on generation of art. Accordingly, the art-based research examples we see describe use of artistic process as a way of inquiry both by the researchers and by those who take part in the research now referred to as co-researchers and not as samples to be researched. Artistic processes here are used as data for the research. Unlike traditional methods, arts-based research is in a constant structuralization and it is not carried out and assessed according to predetermined rules and criteria. Moreover, arts-based research is not concerned with the result but the questions and unexpected matters that arise within the process for the sake of expanding perspectives. Therefore, it adopts a developing dynamic inquiry process instead of ready-made patterns developed in tendency for standardization. Art-Based Educational Research, therefore, means use of such approach in educational research activities.

In this respect, a/r/tography -a form of arts-based research- is offered as a methodology for academic research and a pedagogic strategy. A/r/tography calls attention to the roles of the artist, the researcher and the teacher and covers concurrent practices of art production, research and pedagogy. Besides dealing with life experiences of the person and being personal, a/r/tography is also collective due to its common inquiries and generation of meaning approach. A/r/tography methodology was developed by the members of A/R/T/S Research Group in the University of British Columbia (UBC) in Canada. The term "A/r/tography" was derived by placing a slash mark "/" between the initial letter of artist, researcher and teacher and annexing "graphia" which is the Greek form of writing.

A/r/tography is essentially based on Aristo's three knowledge types, namely theoretical (theoria), practicable (praxis) and productive (poesis) knowledge. In a/r/tography, roles of the artist/researcher/teacher intertwine these information types to communicate deeper meaning in time through aesthetic experiences instead of communicating facts. Text and image intertwine as a way of inquiry in a/r/tography. Text here refers to life writing and life creation experience on personal, political and professional levels of the person's life. In other words, artists/researchers/teachers as a/r/tographers express their own life practices, through autobiography, memory writing, storytelling, comments and definitions. Although a/r/tography is a hybrid research method because of its use of certain forms of qualitative research such as autobiography, autoethnography, phenomenology to create, interpret and define meaning, it is also an original methodology with the artist, researcher and teacher roles and inquiry experiences always open for structuralizing.

A/r/tography has been conceptualized as a living practice of a person's life writing; visual, performative processes; artmaking; research and teaching, in other words as a living inquiry. Since it involves provision of information on the process of inquiry, a/r/tography uses the term "practices" instead of "methods". Unlike methods, practices place a variety of activities such as responsiveness and intuitive subjectivity at the center of the research as well as traditional approaches to artmaking. Methods, on the other hand, consist of a more traditional research tendency including data generation technics and themes, selection of data sources and sampling that mostly require planned approaches of inquiry. A/r/tographic research is not dependent on such standardized criteria and predetermined schemes, and therefore, is fluent and in constant movement. In addition, a/r/tography is based on formulation of questions with the aim of communicating meaning as opposed to formulation of questions to be answered in a result oriented approach as is the case with other methods and on relational aesthetics, relational learning and relational research as part of the research.

The research team introducing the a/r/tography practices talk about six presentation concepts that would guide us in our understanding. These are; contiguity emphasizing the constant interrelation of artist/researcher/teacher roles, living inquiry aiming to generate visual and literary meaning through life experiences as opposed to consisting solely of visual and literary description; metaphor and metonymy that allow us to think outside the box and generate intertwined connections and meanings that are different in appearance and practice; openings that refer to leaving active spaces for encounters, communication and relations through writing and artmaking, to opening what is being learned into discussion instead of

briefing about what is being learned and to providing possibilities for what is known and visible and what is unknown and invisible; reverberations that allow artmaking, researching and teaching through mutual triggering of generation of new meanings as opposed to known and visible superficial meanings and resonating the echoes of each other bringing out other meanings from depths; and excess as a way of encouraging us to regather, redesign, reconstruct in a continuing process of exploration and analyze our known and ordinary experiences.

However, these presentation concepts are not offered as fixed list of rules, characteristics or identifiers of a/r/tography practices, they are rather theoretical fields proposed to explore artistic forms of research, knowing and being. Since a/r/tography encourages development, growth and exploration of new meanings in the process, in the beginning of an a/r/tographical research, these presentation concepts not only would conceptualize what is required but also could unveil more concepts within the process of inquiry. IN this context, two examples were shared to allow a better understanding of how the process is structures in an a/r/tographical research. The first example was the a/r/tographic research on “The City of Richgate” project carried out by a group of artists/researchers/teachers in the University of British Columbia, Canada; this example has since been the resource of many a/r/tographic researches, and the other example was the doctoral dissertation titled “A study of dress through artistic inquiry: Provoking understandings of artist, researcher, and teacher identities”.